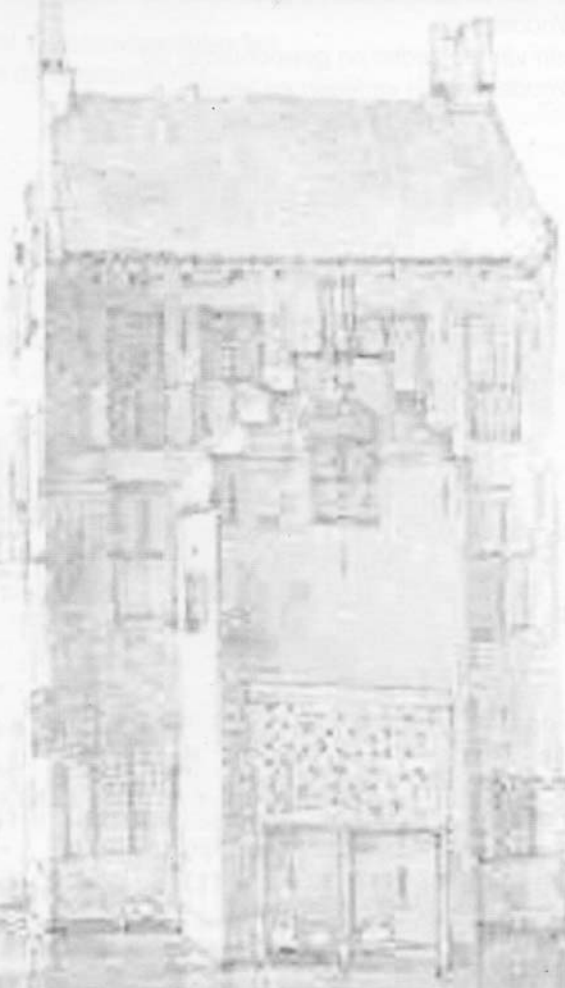

Oud Woudenberg

2003-4

is een uitgave van de Stichting Oud Woudenberg.
Deze Stichting is opgericht op 15 december 1955
en stelt zich ten doel:

1. *Het verzamelen en tentoonstellen van voorwerpen van oudheidkundige aard betrekking hebbend op of gevonden in de gemeente Woudenberg en omgeving.*
2. *Het verhogen van de kennis van de geschiedenis van de gemeente Woudenberg.*
3. *Het naspeuren van de zeden en gewoonten in de gemeente Woudenberg in verleden en heden.*

Voorzitter: P.D. de Kruif
Secretaris: O.G.A. Honders
Rembrandtlaan 40
3931 TK Woudenberg
(033) 2863649
Postadres: Postbus 2. 3930 EA Woudenberg
Penningmeester: H. Schouten
Postbank nr: 2057783
banknummer: 372434401

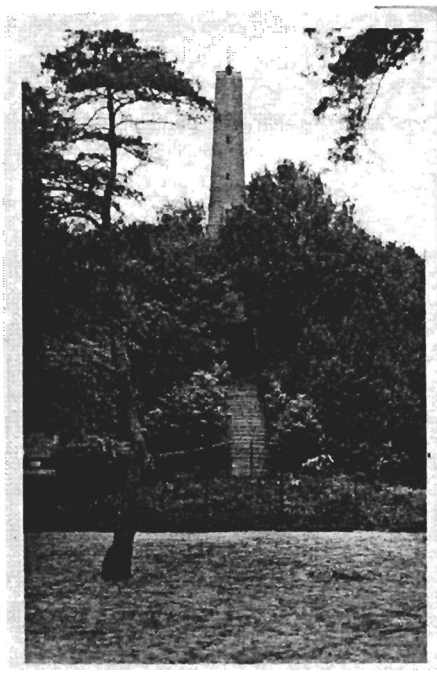
Redactie
'Oud Woudenberg': W. de Greef
H.G. Moesbergen
E.C. Veldhuis (eindredacteur)
Nico Bergsteijnweg 67
(033)2862799

Aanmelden als donateur: bij het secretariaat
Minimale donatie: Euro 7,50 per jaar

De oudheidkamer aan de Schans nr. 20 is geopend op iedere
tweede vrijdag van de maand van 19.00 tot 20.00 uur
en elke maandag van 14.00 tot 15.30 uur.

Inhoud 'Oud Woudenberg' nr. 4,2003

Woord vooraf	blz.	2.
Maarten van Rossum		3.
Verslag uitstapje naar Xanten		14.
Veel wetenswaardigheden van de Bestuurstafel		16.

een oude ansicht van de pyramide

1. Woord vooraf

Het laatste nummer van Oud Woudenberg dit jaar heeft als hoofdmoot een interessant artikel van de hand van Wim Schipper. De naam van Maarten van Rossum is in ons dorp bekend; er is een straat naar hem vernoemd. Op www.grebbelinie.nl wordt gemeld dat Maarten van Rossum bij zijn acties in deze omgeving gebruik heeft gemaakt van de strategische plek tussen de moerassige gronden, waar Ekris en de huidige Stationsweg elkaar kruisen. Bij navraag door Schipper bleek echter dat er in de beschikbare documenten uit en over die tijd niets blijkt van een door Maarten van Rossum opgeworpen schans of iets dergelijks. Dat is goed om te weten. Dit keer geen artikel over een Woudenbergse familienaam; in het eerstvolgende nummer van 'Oud Woudenberg' wordt daaraan zeker weer aandacht besteed.

Vanaf de bestuurstafel een verslag over het geslaagde uitstapje naar Xanten in Duitsland en ondermee ook over de geplande historische avond voor donateurs en belangstellenden en de aankoop van een 'roemer' met voor Woudenberg historische waarde.

De redactie wenst u veel leesplezier.

2. Maarten van Rossum

Tijdens een fietstocht langs de rivier de Waal, afgelopen zomer, kwamen we door Zaltbommel. De route voerde ons ondermeer langs "Het Maarten van Rossumhuis". Onderweg kwamen we twee keer de straatnaam Maarten van Rossum tegen. Toen pas realiseerden we ons dat ook in Woudenberg een "straat" naar hem genoemd is.¹

De "Maarten van Rossumweg" is in 1947 en 1948 volgebouwd met zogenaamde "Woningwetwoningen" die dienst deden als sociale huurwoningen.

Mijn nieuwsgierigheid was gewekt. Wie was eigenlijk Maarten van Rossum?

In dit artikel zal getracht worden de figuur van Maarten van Rossum gestalte te geven. Maar eerst zullen we de tijd beschrijven waarin hij leefde (1478-1555).

¹ De straatnaam M.v Rossum of (M.v Rossem) komt ook nog voor in de plaatsen Arnhem, Bathmen, Poederoyen, Rossum, Zaltbommel, Sittard, Vaassen, Velp en Zwolle.

Overgangstijd

Maarten van Rossum leefde in een zeer dynamische tijd. We zullen hiervan een aantal voorbeelden geven. Tijdens zijn leven werd het tijdperk van de Middeleeuwen (500-1500) afgesloten en begon de "Nieuwe Tijd" in de vorm van de Renaissance. Deze overgang werd vooral gekenmerkt door een cultuuromslag. In de Middeleeuwen werd het hele maatschappelijk leven gedomineerd door de kerk en haar tradities. In de zestiende eeuw - eigenlijk al daarvoor - werd men zich bewust dat er meer bestond tussen hemel en aarde dan alleen het geloof. De wetenschappers begonnen zich weer bezig te houden met bijvoorbeeld filosofie, waarin de theologie niet meer centraal stond maar de mens. Men begon de oude Griekse geschriften weer te bestuderen.

Door ontdekkingsreizen kwam men er achter dat de wereld groter was dan men ooit gedacht had. In 1492 ontdekte men Amerika.

In 1517 timmerde Maarten Luther zijn 95 stellingen op de deur van de slotkerk in Wittenberg, begin van de Reformatie.

Ook op bestuurlijk gebied veranderde veel. Door het ontstaan van winstgevende economische activiteiten in de grotere steden ontstond een gegoede burgerij die ook steeds meer politieke macht naar zich toe trok ten koste van de adel en geestelijkheid.

Er vonden ook grote verschuivingen plaats op politiek terrein. Zo kwam er een einde aan het Bourgondische Rijk dat opgevolgd werd door het Habsburgse Rijk.

Beide dynastieën hebben een grote rol gespeeld in de toenmalige "De Nederlanden". De Nederlanden omvatte ongeveer het grondgebied van het huidige Nederland en België.

Om een goed inzicht te krijgen in de politieke positie van de hertog van Gelre, de landheer van Maarten van Rossum, moeten we eerst even kijken naar de ontwikkeling van het Bourgondische Rijk.

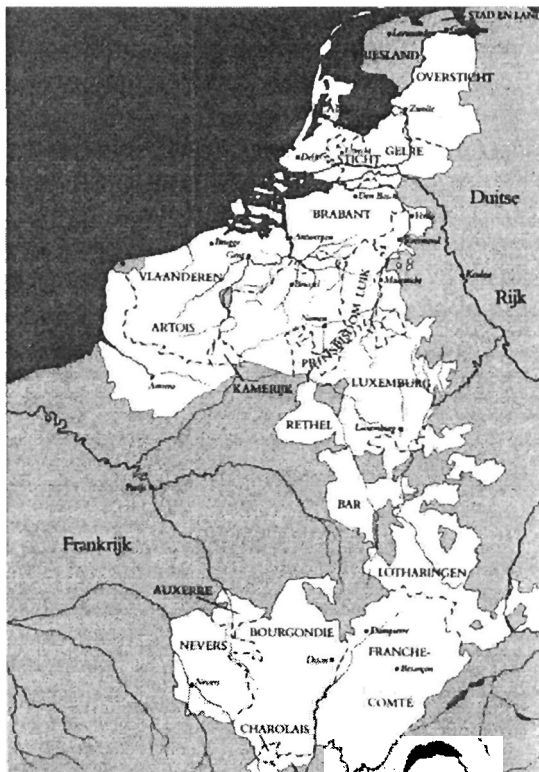
Bourgondische Rijk (1384-1477)

In de Middeleeuwen trachtte de adel haar grondgebied uit te breiden door huwelijk, vererving, koop en natuurlijk door geweld. Ook de hertogen van Bourgondië - het huidige Bourgogne in het oosten van Frankrijk - lieten zich gelden en breidden hun grondgebied met wisselend succes uit.

Zo kwamen de Bourgondiërs in het bezit van het prestigieuze en rijke Vlaanderen door de oudste zoon te laten trouwen met de erfdochter van de graaf van Vlaanderen. De Vlaamse steden Brugge, Gent en Leper

waren vermaard om hun textielnijverheid, internationale handel en jaarmarkten.

De gewesten Holland en Zeeland waren aan Jacoba van Beieren ontfutseld. Uiteindelijk bleven alleen het hertogdom van **Gelre** en het gewest Friesland voorlopig nog onafhankelijk.

Het grondgebied van de hertog van **Gelre** besloeg toen ongeveer de huidige provincie Gelderland en een groot deel van Limburg.

Pas in **1473** verpandde de toenmalige oude hertog van Gelre zijn grondgebied voor 300.000 gulden aan de hertog van Bourgondië. Drie maanden na zijn dood werd Gelre ingelijfd bij het Bourgondische Rijk, dat door zijn ligging een buffer vormde tussen twee aartsvijanden, het koninkrijk Frankrijk en het grote Rooms-Duitse keizerrijk, dat onder bewind stond van de Habsburger dynastie. Toen het Bourgondische Rijk in 1477 op het toppunt van haar macht stond en haar maximale uitbreiding had bereikt, stierf plotseling de laatste hertog van Bourgondië.

Zijn erfdochter Maria van Bourgondië trouwde halsoverkop met haar verloofde, de Duitse keizerszoon Maximiliaan van Habsburg, beter bekend als Maximiliaan van Oostenrijk omdat hij tevens aartshertog was van Oostenrijk. Door dit huwelijk kwam het hertogdom van Bourgondië, dus ook de Nederlanden, formeel in handen van de Habsburgers.

Habsburgse Rijk (1477-1588)

Dit vorstengeslacht is genoemd naar het **stamslot** Habsburg in het Zwitserse kanton Aargau aan de rivier de Aare.

Het Habsburgse Rijk omvatte het huidige Duitsland, Oostenrijk, Hongarije en Bohemen, later ook Spanje. In 1477 kwamen er nog een aantal Bourgondische gebieden bij maar dat ging niet zonder slag of stoot. De plotselinge dood van de laatste hertog van Bourgondië werd door een aantal landheren benut om hun gebied uit te breiden of om weer zelfstandig te worden. Zo annexeerde de koning van Frankrijk bijvoorbeeld Bourgondië en nog een aantal gebieden. De hertog van Gelre voelde zich weer zelfstandig en begon, met behulp van de Franse Koning, zijn gebied opnieuw uit te breiden. Enkele steden in Vlaanderen

vermoordden zelfs hun Bourgondische raadsleden, omdat zij te veel belasting hadden moeten betalen. Conflicten in overvloed om oorlog te voeren. In deze periode kwam de legeraanvoerder Maarten van Rossum voor zijn landheer, de hertog van Gelre vele malen in actie. Het zou tot **1543** duren voordat deze laatste zich definitief gewonnen gaf aan de Habsburgers. Nu we de tijd waarin onze hoofdpersoon leefde, heel kort hebben geschetst, zullen we hem zelf eens onder de loep nemen.

Maarten van Rossum (1478-1555)

Maarten van Rossum werd in 1478 geboren in Zaltbommel als Marten van Rossem. In de loop van de tijd is zijn naam veranderd in Maarten van Rossum. Zijn vader Johan van Rossem behoorde tot een oud adellijk Gelders geslacht en was getrouwd met Johanna van Hemert.

Over de jeugd van Maarten is niet veel bekend.

Omdat zijn oudste broer Jan, volgens het toen geldende erfrecht, alle bezittingen van zijn vader zou erven, zou er voor hem niet veel overblijven. Hij zal hoogstwaarschijnlijk de weg bewandeld hebben die toen gebruikelijk was: namelijk op jonge leeftijd in dienst treden van de landheer, in dit geval de hertog van **Gelre**.

Zo'n jongeman werd eerst schildknaap; bekwaamde zich in de vechtsport; leerde de hofetiquette en kreeg ongeveer op twintigjarige leeftijd "de ridderslag" en werd opgenomen in het gevolg van zijn heer, die over hem kon beschikken.

Hij zou in het leger van de hertog uitgroeien tot een veldheer van allure, die bijna zijn hele leven zou vechten tegen het Habsburgse bewind.

Veldtochten

De "oorlogen" die de hertog van **Gelre** voerde vielen bijna allemaal samen met de oorlogen die zijn bondgenoot de Franse koning tegen de Habsburgse keizer **Karel V** streed.

De Franse koning kon een bondgenoot zoals de hertog van **Gelre** goed gebruiken als afleidingsmanoeuvre en om de soldaten van de **Karel V** bezig te houden. De aanvallen van de hertog van **Gelre** richtten zich tegen alle hem omringende gebieden die onder het gezag stonden van **Karel V**. Vooral de bisschop van Utrecht moest het vaak ontgelden. Het grondgebied van deze bisschop bestond toen uit de huidige provincie Utrecht

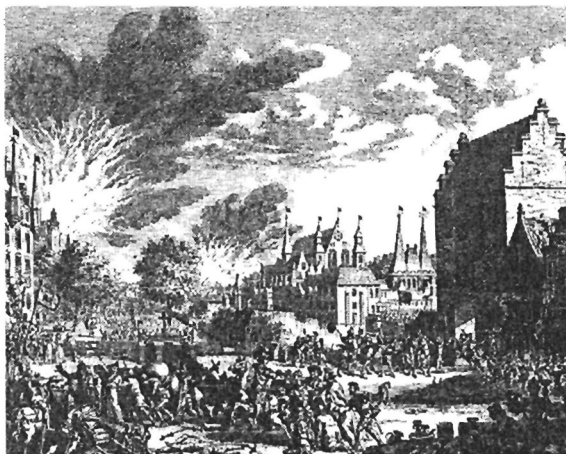
(het Nedersticht) en de provincie Overijssel en een deel van Drenthe (het Oversticht).

Het eerste wapenfeit, waarvan men met zekerheid weet dat Maarten van Rossum er aan heeft deelgenomen, is de verovering van Nieuwpoort tegenover de stad Schoonhoven.

Bij de herovering door de graaf van Holland wist Maarten nauwelijks het vege lijf te redden. Zijn wel gevangen genomen strijdmakkers werden allen terechtgesteld door ophanging of onthoofd middels het zwaard.

In de functie van legeraanvoerder heeft hij de stad Utrecht bezet en geplunderd.

Van daaruit hebben zijn troepen een snelle aanval uitgevoerd naar 's Gravenhage, dat ook geplunderd en gebrandschat werd (de verplichting een grote som geld te betalen in ruil voor het niet platbranden van de stad).

Verwoestingen in Den Haag onder leiding van Maarten van Rossum

Ook de stad Amersfoort en de dorpen in de omgeving hebben een aantal keren zwaar geleden onder het

geweld en de plunderingen van de Gelderse troepen. Zo werden in 1495 in Woudenberg vernielingen aangericht door de Gelderse troepen en roofden deze o.a. de miskelken uit de kerk. Omdat die kelken meestal van zilver waren hadden ze een grote ruilwaarde voor de soldaten. De plaatselijke vrouwen hadden blijkbaar een grote overredingskracht want de miskelken bleven uiteindelijk toch in Woudenberg. In de volksmond zijn de kelken later verbasterd tot "klokken". Omdat Scherpenzeel in de provincie Gelderland ligt werden de inwoners van dit dorp vroeger uitgescholden voor "klokkendieven".

Maarten van Rossum is hier hoogstwaarschijnlijk niet bij geweest, omdat hij toen nog te jong was.

Een van de laatste wapenfeiten van Maarten van Rossum tegen de bisschop van Utrecht was de belegering van de stad Amersfoort in 1543.

Zijn legertje bestond uit 1200 ruiters en 25 vaandels voetvolk. Dit voetvolk bestond voornamelijk uit boeren en knechten die dachten een graantje mee te kunnen pikken bij een eventuele plundering van de stad. De beroepssoldaten hadden het leger de rug toegekeerd, omdat zij geen soldij meer ontvingen. Groepjes van deze soldaten zwierven al plunderend over het platteland.

Na een aantal bestormingen gaf de stad zich over, waarschijnlijk omdat er verraad in het spel was geweest. Omdat de stad weerstand had geboden moest men uiteindelijk 80.000 gulden betalen. Om aan het bedrag te komen moesten alle burgers hun goud, zilver en sierraden inleveren. Maarten van Rossum hield de stad Amersfoort ongeveer 6 weken bezet, waarna hij weer vertrok, voordat de troepen zouden arriveren die de stad moesten ontzetten. Deze troepen stonden onder het bevel van René van Chalons, prins van Oranje. Een jaar

later sneuvelde deze prins en zou Willem van Nassau het prinsdom en de titel van Prins van Oranje erven. Aan de Gelderse bezetting herinnert nog een spotvers, dat luidde als volgt:

*Amersfoort was een kamp vol stieren
Keizer noch Koning kon haar regieren
Maar toen Maarten van Rossum quam
Die maakte van iedere stier een lam.*

De laatste keer dat Maarten van Rossum met een leger op pad ging was in 1552. Hij was toen in dienst van keizer Karel V en ging vechten tegen zijn vroegere bondgenoot de Franse koning, omdat deze de Elzas was binnengevallen. Hij bleef een aantal jaren in Noord-Frankrijk tot daar de pest uitbrak, die ook hem trof. Hij werd naar Antwerpen vervoerd om daar behandeld te worden maar zover is het niet gekomen, want op 7 juni 1555 overleed Maarten van Rossum, op 76 jarige leeftijd te Antwerpen waarna hij werd begraven in de kerk van Rossem.

In een oud geschiedenisboek staat het volgend gedicht te lezen:

*Int jaar 1555 omtrent Sinxen (pinksteren) sterft Maarten
van Rossum
Heere van Porijen (Poederoyen), een seer groot en
vermaart krijgsman
Die den Keyser lange gediend hadde.*

Betekenis van Maarten van Rossum

Maarten van Rossum was een uiterst bekwaam militair. Het is vooral aan hem te danken dat het hertogdom Gelre zo lang zelfstandig is gebleven.

Van Rossum was geen zachtzinnig mens maar hij gedroeg zich niet beter of slechter dan de andere veldheren in zijn tijd.

Wel **heeft** onze streek, die op de grens lag van het bisdom Utrecht en het hertogdom **Gelre**, jarenlang geleden onder de plunderingen van zijn troepen.

We sluiten het verhaal af met een gedicht over Maarten van Rossum van A.C.W. **Staring** (1767-1840)

*'En gesp ik het harnas aan,
Ik volg geen vreemde daan:
Op Rossems heldenspoor,
Zweeft mij, in stralend licht,
Het beeld der zege voor'.*

Wim Schipper

Met dank aan Lia Pater van de stichting Oud-Woudenberg, Wilbert Geijtenbeek en Hans van der Knaap.

Bronnen:

Dr. J.C. van der Does : Maarten van **Rossem**.

P.C. van Wijk : Maarten van **Rossem**.

G. **Verwey** : Geschiedenis van Nederland, deel II
De Bourgondiërs en Habsburgers.

J.C.H. Blom e.a. : Geschiedenis van de Nederlanden.

H. Poot : 450 jaar geleden, Maarten van **Rossum**
bezet Amersfoort.

'De Woudenberger', 7 september 1993.

3. Uitstapje naar Xanten

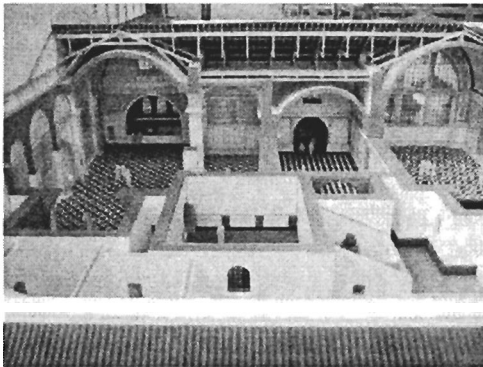
Voor het eerst in haar bestaan is Oud Woudenberg naar het buitenland geweest en wel op woensdag 10 september jl. Met een grote bus van Van **Vlastuin** zijn we vertrokken vanaf het terrein bij de Oudheidkamer en precies om 10.00 uur arriveerden we in Xanten. Deze plaats heeft een rijke historie. Aan het begin van onze jaartelling verbleven hier de Romeinen die er een zgn. kamp hadden gesticht. Eén van de noordelijkste van het Romeinse Rijk.

Na een heerlijk kopje **koffie** met een royale punt gebak wandelden de 58 deelnemers naar de Dom van Xanten. Een prachtige kerk waar we een zeer goede rondleiding kregen in het Nederlands door iemand van de plaatselijke VVV. De kerk uitkomend bleek het intussen flink te regenen. We staken de markt over voor de lunch bij restaurant Hövelman. Een uitstekend smakende broodmaaltijd kregen we voorgeschoteld. Na het eten vertrokken we naar het Archeologisch Park waar de fundamenten zijn blootgelegd van de Romeinse nederzetting.

gereconstrueerde romeinse tempel

Tevens is daar te zien een reconstructie van een gedeelte van het Amfitheater en van een Tempel. De eveneens (gedeeltelijk) gereconstrueerde stadsmuur gaf een goede indruk van de omvang van **Colonia Ulpia Traiana**, zoals de Romeinse naam luidde. Gezien de regen zijn we niet het park in geweest, dat was jammer maar iets van de Romeinse sfeer konden we proeven in de Thermen. Deze overdekte opgravingen van het Romeinse badhuis was de moeite waard.

reconstructie van de Thermen in Xanten

We hadden dus nog wat tijd over die we opvulden met een toeristische route langs de Ooijpolder, Nijmegen en vervolgens door de Betuwe richting Rhenen. Hier maakte we een extra stop om iets te drinken op kosten van de **reis**pot. Om precies zes uur waren we weer in Woudenberg. Het was een gezellige dag vol historie en ontmoeting.

Piet de **Kruif**

4. Van de Bestuurstafel

Aanwinst

Op een veiling in Amsterdam heeft de heer Wildschut tijdens een spannende **bieding** beslag weten te leggen op een bijzonder stuk gegraveerd glaswerk. Het betreft een roemer die is gemaakt rond 1754, in de tijd dat de heer Van Rechteren van Geerestein de rechten kocht van de ambachtsheerlijkheid Woudenberg. De vervaardiging kan eventueel nog te maken hebben met een huwelijksgeschenk rond die tijd. Er staat geen jaartal op vermeld. Wel de tekst: *Vivat lang leeft de heer en vrouw van Woudenberg.*

De roemer is aanwezig in de Oudheidkamer en wij nodigen een ieder uit deze te komen bewonderen. Iedere maandagmiddag van 14.00 uur tot 15.30 uur en elke tweede vrijdag van de maand van 19.00 uur tot 20.30 uur.

Historische avond donateursavond

De eerstvolgende donateuravond zal worden gehouden op dinsdag 25 november 2003 in Eben Haezer. Aanvang 20.00 uur. Om 19.30 wordt een ieder ontvangen met een kopje koffie. Teneinde de drempel voor de niet-donateurs weg te nemen hebben wij besloten deze avonden geen *donateursavonden* meer te noemen maar *Historische avonden*. Voor aankomende avond hebben we de heer G. de Graaff uit Barneveld uitgenodigd die een presentatie zal geven over de Landgoederen van de Gelderse Vallei. Hij is bekend als auteur van verscheidene boeken onder andere "Geheimen van bomen". Ook schrijft hij wekelijks in de Barneveldse Krant.

In de Gelderse Vallei liggen verschillende landgoederen. Op sommige daarvan staat nog een fraai landhuis. Hier

en daar ligt alleen nog maar een stuk bos met een oud hek van de oprijlaan, een herinnering aan een glorieus verleden. We mogen van geluk spreken dat veel grootgrondbezitters eeuwenlang natuur en landschap de beschermende hand boven het hoofd hebben gehouden, want daaraan hebben we de landgoederen te danken. In boeken over kastelen en buitenplaatsen in Nederland wordt nauwelijks gerept over de landgoederen in de Gelderse Vallei. Bij elkaar zijn het er nog heel wat. Jarenlang hebben de heer en mevrouw De Graaff in hun vrije tijd die landgoederen bezocht en de meest bijzondere zaken in beeld gebracht. Veel aandacht is er besteed aan het landschap, de planten en dieren die er te vinden zijn. Ook de geschiedenis van de buitenplaats en de vroegere bewoners heeft hun belangstelling. Het is zo langzamerhand te beschouwen als hun levenswerk. Het avondvullende programma voert ons langs zeventien landgoederen. Beslist een avond om te bezoeken.

Roomboterfabriek

Helaas, hij is niet meer. De slopershamer heeft het gehele pand reeds geveld op het moment dat u dit leest. Wederom is een stuk geschiedenis ten einde. Net zoals enige tijd geleden de laatste tabaksschuur in Woudenberg zijn einde heeft gevonden. De (tabaks-)pijp aan Maarten gegeven, zoals dat heet. Uit het oude pand van de Roomboterfabriek hebben we het tegeltableau dat boven de open haard was aangebracht nog voor Oud Woudenberg kunnen bewaren. Het tableau aan de straatzijde van het pand met ROOMBOTERFABRIEK helaas niet. Dit was door de sloper reeds aan een ander toegezegd. Diverse gesprekken met deze persoon hebben er niet toe kunnen leiden dat hij er alsnog afstand van deed opdat wij als Oud Woudenberg het

eventueel als een soort monument op het nieuw aan te leggen industrieterrein ter beschikking zouden kunnen stellen.

De heer Arno Verkuyl heeft vlak voor en tijdens de sloop een volledige fotoreportage gemaakt.

Oudheidkamer.

Per 1 april 2004 zal de Oudheidkamer aan De Schans helaas moeten verdwijnen. Dit als gevolg van de nieuwbouwplannen van de Gemeente Woudenberg die op deze locatie zullen plaats vinden. Er wordt door de Gemeente Woudenberg druk gezocht naar een nieuwe plek waar de Oudheidkamer kan worden ingericht.

Gezien het feit dat de Stichting Oud Woudenberg in 1955 is opgericht en de Gemeente daar nauw bij betrokken was, zijn wij ervan overtuigd dat er een nieuwe plek zal worden gevonden.

Wij zijn met de Gemeente in gesprek en stellen wat dat betreft al ons vertrouwen in onze wethouder mevrouw Ravestein die onze huisvesting in haar portefeuille heeft. Het zal er echter naar uitzien dat, alvorens er een definitieve oplossing komt, door de Gemeente een tijdelijke huisvesting zal moeten worden gevonden. Wij vragen onze donateurs ook over dit laatste probleem te helpen meedenken. Wij hebben een voorlopige opslag nodig voor onze materialen die niet in permanente tentoonstellingen worden gebruikt en een ruimte waarin wij een tijdelijke Oudheidkamer (minimaal 80 m²) kunnen inrichten. Deze ruimten behoeven niet op dezelfde locatie te zijn. Als u iets weet of ter beschikking heeft, belt u ons?

Vrijwilligerswerk.

Wij zijn dringend op zoek naar een aantal mannelijke en vrouwelijke vrijwilligers die op de maandagmiddagen

onder leiding van bestuursleden willen helpen met het registreren van voorwerpen, het aanbrengen van labels en het inpakken van onze collectie in verhuisdozen. Draagt u de Stichting een warm hart toe en heeft u wat tijd over, meldt u aan bij Hans Wildschut (Tel. 2861266) of Lia Pater (Tel. 2862595), of kom op maandagmiddag even bij de Oudheidkamer langs. Wij hebben u dringend nodig!!

Lezenswaardig.

Wij wijzen onze donateurs graag op een boekje dat onlangs door de "Vereniging Maam Maarsbergen Natuurlijk" is uitgegeven met de titel Boerenbouw op Herengoed van de hand van David Vroon en Erik Somsen. Monumenten van het agrarisch bedrijf in Maarsbergen. In uw warme belangstelling aanbevolen en verkrijgbaar bij W.B. Arendsen Kuiperlaan 2 te Maarn, tel (0343) 442485

Ody Honders,
secretaris

Kippenlijntje in Nairac.

Nee, dit ligt niet in Afrika! Geen spoortje ergens in de woestijn zoals de naam doet vermoeden. Nairac is een museum in Barneveld, bij velen van u wel bekend. En daar is weer eens iets bijzonders te zien. Een expositie over 100 jaar Kippenlijn.

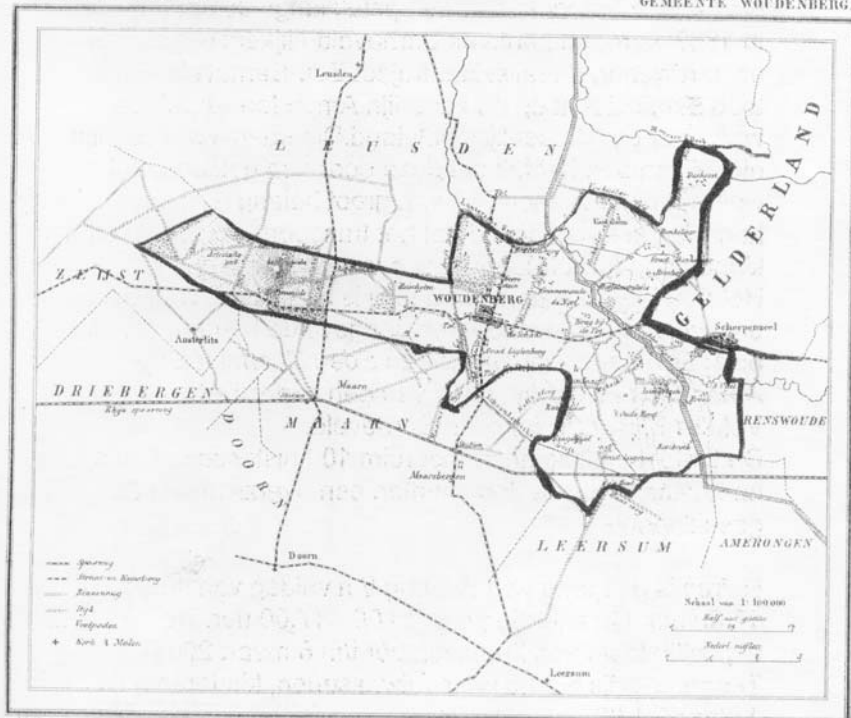
Op maandag 1 december is het 100 jaar geleden dat de spoorlijn Ede-Nijkerk in gebruik werd genomen. Van oost naar west was de provincie Gelderland goed ontsloten, maar het was niet mogelijk van noord naar zuid te reizen. Daarom leek de tijd rijp voor een treinverbinding

die vooral de Gelderse Vallei uit zijn isolement zou halen. In 1873 werden de eerste plannen gesmeed, maar het heeft 30 jaar geduurd voor de lijn in gebruik werd genomen. Er waren zoveel hindernissen dat zelfs koning Willem III zich er hoogst persoonlijk mee bemoeide. In 1903 reed de eerste trein. Dat was nog in de tijd dat de trein nog stopte als iemand zijn hand, of 's-nachts een brandende krant opstak langs de spoorbaan. In 1937 werd het baanvak Barneveld-Nijkerk opgeheven en verdwenen de rails. Het traject Ede-Barneveld werd toen aangesloten op de spoorlijn Amersfoort-Apeldoorn waardoor de "Kippenlijn" ontstond. Die naam dankt de lijn niet alleen aan het feit dat deze door een gebied loopt waar de pluimveehouderij van groot belang is, maar herinnert ook aan de tijd dat het transport van eieren en kippen nog (groten)deels per spoor plaatsvond. Het 100-jarig bestaan van de lijn is aanleiding voor de uitgave van een herziene en aangevulde herdruk van het boek ***Een eeuw kippenlijn: Van Ede-Nijkerk tot Ede-Amersfoort*** en het inrichten van een expositie in het Veluws Museum Nairac te Barneveld. De tentoonstelling geeft met ruim 100 historische foto's en tevens originele documenten een overzicht van de geschiedenis.

Nairac is geopend van dinsdag t/m vrijdag van 10.00 - 17.00 uur. Op zaterdag van 13.00 - 17.00 uur. De expositie loopt van 29 november t/m 6 maart 2004. Toegangspreis € 2,00 voor volwassenen, kinderen 5 t/m 11 jaar € 1,00.

PROVINCIE UTRECHT.

GEMEENTE WOUDENBERG.

1865

Uitgegeven van Hooft-Bevindings- en Levenswijzen.

BYO Bonders, RGDJ Inmenez.

Ridderhofstad "Groenewoude"